

SISÄASIAINMINISTERIÖN ASETUS VÄESTÖNSUOJIEK TEKNISISTÄ VAATIMUKSISTA JA LAITTEIDEN KUNNOSSAPIDOSTA

Nykytila ja pelastuslain uudistaminen

Voimassa olevan pelastuslain (468/2003) nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa pelastustoimesta (787/2003) säännellään väestönsuojan koosta, rakenteesta, sijoittamisesta ja käyttöönnotosta. Voimassa olevan pelastuslain 65 §:n nojalla väestönsuojien teknisistä yksityiskohdista on säädetty sisäasiainministeriön asetuksilla, jotka kumoutuvat uuden pelastuslain (379/2011) tullessa voimaan. Tällaisina asetuksina on annettu sisäasiainministeriön asetus S1-, S3- ja S6-luokan kalliosuojista sekä S3-luokan teräsbetonisesta väestönsuojasta (1384/2006) ja sisäasiainministeriön asetus S1- ja K-luokan teräsbetonisista väestönsuojista (1385/2006).

Sisäasiainministeriön asetuksissa on säännelty teknisten yksityiskohtien ohella väestönsuojien rakenteellisista vaatimuksista, jotka on tarkoitus ottaa uuteen valtioneuvoston asetukseen väestönsuojista lukuun ottamatta rakenteita koskevia teknisiä yksityiskohtia.

Sisäasiainministeriön asetuksessa säänneltäväksi jäisivät pelastuslain 74 §:n mukaisen asetuksenantovaltuuden nojalla nimenomaisesti väestönsuojan tekniset yksityiskohdat, jotka koskevat väestönsuojan tiloja, ilmanvaihtoa, sekä vesi-, viemäri-, sähkö- ja viestilaitteita sekä rakenteita. Lisäksi asetuksessa säänneltäisiin pelastuslain 12 §:n nojalla väestönsuojan laitteiden kunnossapidosta.

Vaikka väestönsuojia koskevat pelastuslakia alemmanasteiset säännökset jakautuvat pelastuslain asetuksenantovaltuuksien perusteella valtioneuvoston asetuksessa ja sisäasiainministeriön asetuksessa oleviin säännöksiin, tulisi soveltamistoiminnassa ottaa huomioon, että näiden asetusten sisältämä sääntely muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden.

Asetusluonnoksesta pyydettiin lausunnot seuraavilta: Ålands landskapsregering, Ahvenanmaan valtionvirasto, ministeriöt, aluehallintovirastot, Säteilyturvakeskus, pelastuslaitokset, Pelastusopisto, Valtion teknillinen tutkimuskeskus, Suomen Kuntaliitto, Suomen pelastusjohtajat, Suomen Palopäälystöliitto ry, Suomen Sopimuspaikuntien Liitto ry, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ry, Helsingin Väestönsuojeluyhdistys ry, Asunto-, toimitila- ja rakennuttajaliitto RAKLI ry, Rakennustarkastusyhdistys, Suomen Yrittäjät ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Finanssialan Keskusliitto, Rakennusteollisuus RT, Fläkt Woods Oy, Rakennusbetoni- ja Elementti Oy, Kalliosuunnittelu Oy Rockplan Ltd, Temet Oy, Karantia Oy Perusturva, Suoja-Expert Oy ja Malkit Oy.

Vaikutusten arviointi

Uuden pelastuslain mukainen muutos väestönsuojien rakentamisvelvoitteisiin pienentäisi arvion mukaan väestönsuojien rakentamisen kustannuksia noin 21 miljoonaa euroa vuodessa. Asetustasoisten säännösten uudistamisen johdosta suojien rakenta-

miskustannusten arvioidaan alenevan noin 10 prosentilla eli yhteensä noin 8 miljoonalla eurolla vuodessa.

Yleiset säännökset

1 § Soveltamisala

Ehdotetun asetuksen 1 luvussa säänneltäisiin asetuksen soveltamisalasta. Asetuksen 1 §:n 2 momentissa olisi informatiivinen säännös, jossa todettaisiin väestönsuojien rakenteista annetun tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksessa väestönsuojista (379/2011). Pykälän 3 momentissa olisi informatiivinen säännös, jossa todettaisiin, että väestönsuojan laitteille asetettavista vaatimuksista annetaan tarkempia säännöksiä erikseen valtioneuvoston asetuksella.

Väestönsuojan tilat

Asetuksen 2 luvussa säänneltäisiin väestönsuojan tiloista, joita olisivat suojatila, sulkuhuone, käymälät, ensiapu- ja sairashuone, konehuoneet ja valvomo, sekä poistumisreitit.

2 § Suojatila

S1-luokan teräsbetonisen väestönsuojan suojatilaa koskeva säännös ehdotetaan jätettäväksi lähes ennalleen. S2-luokan teräsbetonisen väestönsuojan ja kallioväestönsuojan suojatilan huonekorkeutta ehdotetaan yhtenäistettäväksi S1-luokan vaatimuksen kanssa siten, että vaatimus laskisi 2,4 metristä 2,3 metriin. Enää ei ehdoteta säänneltäväksi siitä, että huonekorkeudeltaan matalampaa kuin 1,6 metrin tilaa ei lasketa suoja-alaan kuuluvaksi.

Pykälän 2 momentin mukaisesti, jos S1-luokan teräsbetoninen väestönsuoja rakennetaan varsinaiselta suoja-alaltaan yli 90 neliömetrin suuruiseksi, on se jaettava vähintään kahteen osastoon teräsbetoniseinällä. Seinässä saisi kuitenkin olla normaaliolojen käytön kannalta tarpeelliset aukot. Säännös väliseinästä on tarkoituksenmukainen väestönsuojan katon kantavuuden turvaamiseksi.

3 § Sulkuhuone

Sulkuhuonetta koskeva sääntely ei muuttuisi. Väestönsuojaluokittain väestönsuojilla on omat vaatimuksensa sulkuhuoneen mitoituksen ja ominaisuuksien osalta.

4 § Käymälät

Ehdotetun mukaan kaikissa väestönsuojissa tulee olla kuivakäymäläkomero ja kuivakäymälän kaluste varsinaisen suojatilan jokaista alkavaa 20 neliometriä kohden. Tämä vastaa nykyistä sääntelyä.

5 § Ensiapu- ja sairashuone

Kallioväestönsuojassa ja S2-luokan teräsbetonisessa väestönsuojassa tulisi ehdotetun mukaan varata tila ensiapu- ja sairashuoneelle sulkuhuoneen välittömästä läheisyy-

destä. Ensiapu- ja sairashuonetiloja tulisi ehdotetun mukaan olla vähintään 10 prosenttia varsinaisen väestönsuojan pinta-alasta. Ehdotettu vastaa nykyistä sääntelyä.

6 § Konehuoneet ja valvomo

Ehdotetun mukaan kallioväestönsuojassa ja S2-luokan teräsbetonisessa väestönsuojassa olevat konehuoneet ja muut tekniset tilat olisi erotettava suojan muista tiloista vähintään kevyin väliseinin. Kallioväestönsuojassa konehuoneen läheisyyteen olisi varattava valvomoa varten lattiapinta-alaa vähintään 7 neliometriä. Ehdotukset vastaavat nykyistä sääntelyä.

7 § Poistumisreitit

S1-luokan teräsbetonisen väestönsuojan poistumisreitissännös ehdotetaan jätettävän nykyiselleen. Maanpäälliseen verrattavassa väestönsuojassa olisi sisääntuloreitin lisäksi oltava luukku ulkoseinässä tai suojan viereisiin tiloihin. Maanalaiseen verrattavassa väestönsuojassa hätäpoistumiskäytävä tulisi sisääntuloreitin lisäksi olla sortuman ulkopuolelle tai ympäröiviin tiloihin kahteen eri suuntaan. S2-luokan teräsbetonista väestönsuojaa ja kallioväestönsuojia koskeviin poistumisreitivaatimuksiin ei ehdoteta muutoksia.

Louhinta ja rakenteet

8 § Kalliosuojan sijoittaminen

Säännökset vastaisivat nykyistä sääntelyä.

9 § Kalliosuojan louhinta

Säännös vastaisi nykyistä sääntelyä.

10 § Kallion lujitukset

Säännökset vastaisivat nykyistä sääntelyä.

11 § Sirpalesuojaus

Säännökset vastaisivat nykyistä sääntelyä.

12 § Painekuormat

S1-luokan teräsbetonisen väestönsuojan osalta painekuormitusvaatimukset jäisivät ennalleen, muissa väestönsuojaluokissa painekuormituksia koskevia vaatimuksia ehdotetaan kevennettäväksi. Kallioväestönsuojien raitis- ja poistoilmakuilujen paineseinien mitoitusvaatimusta kuitenkin ehdotetaan alennettavaksi siten, että seinien tulisi vastaisuudessa kestää paineallostaa aiheutuva 300 kN/m² kuormitus nykyisen 900 kN/m² sijasta. Edelleen noudatettaisiin periaatetta, jonka mukaan väestönsuojan tulisi olla sitä lujempi mitä suurempi väestönsuoja henkilömäärältään on.

13 § Tärähdyksuormitukset ja muut kuormitukset

Säännökset vastaisivat nykyistä sääntelyä.

14 § Rakenteiden luokitus ja raudoitus

S1-luokan teräsbetonisen väestönsuojan osalta teräsbetonirakenteissa tulisi ehdotetun mukaan vastaisuudessa käyttää nk. eurokoodin mukaista C25/30 betonia. Väestönsuojien rakenneluokat määritettäisiin jatkossa eurokoodiston mukaisesti CC-luokkina. Siihen asti, kunnes eurokoodit tulevat voimaan, käytetään rakenneluokista nykyistä merkintää ja betonista kaikkien suojaluokkien osalta K30-luokkaa. Betoniraudoituksen kokonaistasavenymävaatimusta ehdotetaan alennettavaksi 12 prosentista 5 prosenttiin. Muutoin rakenteiden luokitusta ja raudoitusta koskevat säännökset ehdotetaan jätettäväksi ennalleen.

Ilmanvaihto

15 § Ilmanvaihtojärjestelmä

Ilmanvaihtojärjestelmän tulisi ehdotetun mukaisesti toimia sähkön saannista riippumatta. Väestönsuojassa tulisi voida pitää yllä ylipainetta. Vaatimukset ilman saannista väestönsuojaan sekä myrkyllisten aineiden toteamisesta, tunnistamisesta ja suodattamisesta pysyisivät ennallaan. Väestönsuojaluokan mukaisesti eri luokkiin kohdituisi nykyistä vastaavia erillisiä vaatimuksia.

16 § Kallioväestönsuojan jäähtytys

Kallioväestönsuojan jäähtytystä koskeva säännös ehdotetaan jätettäväksi ennalleen.

Vesi-, viemäri-, sähkö- ja viestilaitteet

17 § Vedensaanti ja viemäröinti

S2-luokan teräsbetonisessa väestönsuojassa ja kallioväestönsuojassa vesipisteen tulisi ehdotetun mukaan olla väestönsuojan sisällä. S1-luokan teräsbetonisen väestönsuojan osalta riittäisi, että sen välittömässä läheisyydessä olisi vesipiste. Väestönsuojien teoreettinen käyttöaika lyhenee kymmenestä vuorokaudesta kolmeen vuorokauteen. Väestönsuojan käyttöönottovalmiutta koskeva aika on pelastuslaissa pidennetty 24 tunnista 72 tuntiin, mikä perustelee vesihuoltoa koskevan sääntelyn muuttamista.

Kun vesipiste olisi väestönsuojan sisällä, suojassa tulisi olla mahdollisuus säilyttää juomavettä vähintään 15 litraa varsinaisen suojatilan neliometriä kohden. Muutoin tulisi olla mahdollisuus veden säilyttämiseen siten, että käytävissä on juomavettä vähintään 40 litraa varsinaisen suojatilan neliometriä kohti. Suojatilassa olevan vesipisteen yhteydessä tulisi olla pesuallas ja lattiakaivo. Väestönsuojan jätehuollon järjestämistä koskeva säännös pysyisi ennallaan.

18 § Sähkö ja valaistus

Väestönsuojan varustelua koskeviin vaatimuksiin kuuluisi edelleen väestönsuojan kytkeminen sähköjakeluverkkoon. Väestönsuoja voitaisiin varustaa varavoimalaitteella tai varavoiman syötöllä, jos se väestönsuojan toiminnan kannalta katsottaisiin tarpeelliseksi. Vaatimus varustaa väestönsuojan kaikki huonetilat ja kulkutiet kiinteällä valaistuksella, tarpeellisella määrällä pistorasioita ja varavalaistuksella koskisi edelleen kallioväestönsuojia ja S2-luokan teräsbetonisia väestönsuojia. Ehdotettu sääntely vastaa nykyistä sääntelyä.

19 § Viestilaitteet

Väestönsuojan viestilaitteita koskevaa sääntelyä ehdotetaan ajanmukaistettavaksi teknisen kehityksen mukaisesti. Väestönsuojassa tulisi olla vaihtoehtoisesti matkaviestimen käytön mahdollistava tekninen järjestelmä tai puhelinpiste, joka on kytketty valmiiksi puhelinverkkoon joko omana liittymänä tai rakennuksessa olevan puhelimen rinnakkaisliittymänä.

Kiinteä puhelinliittymä voidaan korvata rakennuksen ullakolle tai ulkoseinälle noin 5 metrin korkeudelle asennettavalla yleisen matkapuhelinverkon laajakaisa-antennilla. Antenni johdotetaan väestönsuojaan antennin impedanssiin sopivalla vähähäviöisellä kaapelilla. Suojaan asennetaan siellä toimiva yleisen matkapuhelinverkon laajakaisa-antenni turvaamaan matkapuhelinliikenteen kuuluminen suojassa. Pinta-asennuksessa kaapeli tulee asentaa suojaista reittiä tai suojata lujalla putkella väestönsuojan ulkopuolella.

Väestönsuojan laitteiden kunnossapito

Asetuksen 6 luvussa säänneltäisiin pelastuslain 12 §:n mukaisesti väestönsuojan laitteiden kunnossapidosta.

20 § Laitteiden toimintakunnossa pitäminen

Pykälässä säädettäisiin laitteiden toimintakunnossa pitämiseen liittyvänä vaatimuksena, että laitteet tulisi tarkastaa ja huoltaa vähintään 10 vuoden välein. Lisäksi olisi kuitenkin suotavaa noudattaa laitteiden valmistajien suosituksia lyhyemmistä huoltoväleistä. Laitteiden tarkastukseen ja huoltoon liittyvänä toimenpiteenä säädettäisiin vaatimuksesta laatia tarkastuspöytäkirja, johon tehtäisiin merkinnät suoritetuista tarkastuksista laitekohtaisesti. Tarkastuspöytäkirja tulisi säilyttää ja se olisi pyydettyä esitettävä pelastusviranomaiselle.

Pelastusviranomaiset ovat tehneet väestönsuojien tarkastuksia palotarkastusten yhteydessä 10 vuoden välein. Uudessa pelastuslaissa palotarkastus muuttuu harkinnanvaraiseksi riskikartoituksen pohjalta tehtäväksi, jolloin myös väestönsuojien systemaattinen tarkastaminen jää pois. Pelastusviranomaisilla ei ole ollut nykyisinkään riittäviä resursseja tarkastusten tekemiseen. Väestönsuojien kuntoselvityksiä tekisivät jatkossa riittävän koulutuksen saaneet henkilöt tai huoltoliike. Väestönsuojan tarkastuksesta tulisi laatia tarkastuspöytäkirja, johon tehdään merkinnät suoritetuista tarkastuksista laitekohtaisesti. Tarkastuspöytäkirja tulisi pyydettyä esittää pelastusviranomaiselle.

Pykälässä tarkoitetun laitteiston lisäksi väestönsuojassa tulisi olla käytössä tiettyjä varusteita, joista säätäminen asetustasolla ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista. Esimerkiksi Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön oppaissa neuvotaan varusteiden hankinnasta.

Erinäiset säännökset

21 § Läpiviennit

Läpivientejä koskevaan säännökseen ei ehdoteta muutoksia.

22 § Voimaantulo

Sisäasiainministeriön asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan samanaikaisesti pelastuslain voimaantulon kanssa. Samanaikaisesti tulisi voimaan myös valtioneuvoston asetus väestönsuojista sekä valtioneuvoston asetus väestönsuojan laitteista ja varusteista.